

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

การค้าชายแดน หมายถึง การค้าที่เกิดขึ้นในรูปแบบต่างๆ ของประชาชนหรือผู้ประกอบการที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัด อำเภอ หมู่บ้านที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้ทำการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประชาชนที่อยู่อาศัยตามบริเวณชายแดนของทั้งสองฝ่าย โดยมีมูลค่าครั้งละไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่มีความจำเป็นต่อชีวิตประจำวัน เช่น สินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าเกษตรบางชนิด และสินค้าที่หาได้จากธรรมชาติ ได้แก่ ของป่า ซากสัตว์ เป็นต้น (กรมการค้าต่างประเทศ, 2557 : ออนไลน์) เมื่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละประเทศเติบโตขึ้น มีการก่อสร้างถนนและสะพานเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมระหว่างกัน ทำให้การค้าชายแดนมีการขยายตัวมากขึ้น และพัฒนาไปสู่การค้าในรูปแบบของธุรกิจ และการลงทุน นอกจากนี้ ยังรวมถึงการค้าชายแดนที่ผู้ประกอบการจากประเทศที่หนึ่งส่งสินค้าผ่านประเทศที่สองไปยังประเทศที่สาม หรือจากประเทศที่สามผ่านประเทศที่สองมายังประเทศที่หนึ่ง ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงส่งผลให้การค้าชายแดนมีมูลค่าเพิ่มขึ้นทุกปี (กรมศุลกากร, 2552 : 7-8)

การส่งเสริมการค้าชายแดนจึงเป็นช่องทางสร้างงานและเป็นการพัฒนาภูมิภาคของทั้งไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ในเขตภาคเหนือของประเทศไทยมีการการค้าชายแดนกับประเทศพม่า ลาว และจีนตอนใต้ เนื่องจากมีพรมแดนติดต่อกับพม่าและลาวประมาณ 2,103 กิโลเมตร การค้าชายแดนภาคเหนือ-พม่า มีจุดทำการค้า 16 จุด กระจายผ่านด่านศุลกากรในภาคเหนือรวม 6 แห่ง ใน 4 จังหวัด แต่จุดที่สำคัญมีเพียง 2 แห่ง คือ ด่านศุลกากรแม่สาย จังหวัดเชียงราย และด่านศุลกากรแม่สอด จังหวัดตาก การค้าชายแดนภาคเหนือ-ลาว มีจุดทำการค้า 12 จุด ในจังหวัดเชียงราย พะเยา น่าน และอุตรดิตถ์ กระจายผ่านด่านศุลกากร 4 แห่ง แต่จุดที่สำคัญ คือ ด่านศุลกากรเชียงของ จังหวัดเชียงราย การค้าชายแดนภาคเหนือ-จีน (ตอนใต้) เป็นการค้ากับมณฑลยูนนาน เริ่มต้นตั้งแต่ปี 2537 โดยใช้ เส้นทางเรือในแม่น้ำโขง จุดที่สำคัญคือด่านศุลกากรเชียงแสน จังหวัดเชียงราย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2549 : ออนไลน์)

จากที่กล่าวมา เห็นได้ว่าจังหวัดเชียงรายมีจุดการค้าชายแดนที่สำคัญๆอยู่ในเขตแม่สาย เชียงแสน และเชียงของ ทั้งนี้จังหวัดเชียงรายมีช่องทางการติดต่อการค้า 17 จุด โดยมีจุดผ่านแดนถาวร 5 จุด ตั้งอยู่ในเขตอำเภอแม่สาย 2 จุด อำเภอเชียงแสน 2 จุด และอำเภอเชียงของ 1 จุด แม้จะพบปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการค้าชายแดนด้านจังหวัดเชียงราย เช่น แม่น้ำโขงที่ตื้นเขิน ความไม่สงบทางการเมืองในประเทศพม่า และความไม่แน่นอนของนโยบายการค้าชายแดน โครงสร้างพื้นฐานของพม่าและลาวทั้งถนน ระบบโทรคมนาคมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ยังไม่เอื้ออำนวยต่อการขนส่งและติดต่อการค้าชายสินค้า เป็นต้น แต่จากการเก็บรวบรวมข้อมูลของศูนย์ส่งเสริมการค้าชายแดนของจังหวัดเชียงรายกับประเทศเพื่อนบ้าน การค้าชายแดนด้านจังหวัดเชียงรายในรอบปี 2556 มีมูลค่าการค้ารวมกับจีนตอนใต้ พม่าและลาวรวมทั้งสิ้น 38,386.99 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2555 ซึ่งมีมูลค่า 35,977.62 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.7 ภาพโดยรวมการค้าชายแดนยังคงเกินดุลการค้าอยู่ ประมาณ 30,239.75 ล้านบาท (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย, 2556 : 15-16) นอกจากนี้ แผนพัฒนาจังหวัด 4 ปี (พ.ศ. 2557-2560) จังหวัดเชียงรายยังเน้นการพัฒนาเมืองหลักเขตเศรษฐกิจชายแดน 3 เมือง คือ อำเภอแม่สายจะพัฒนาเป็นเมืองการค้าชายแดนรองรับการค้าการลงทุนและบริการทางการเงิน อำเภอเชียงแสนจะพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ทางแม่น้ำโขง รองรับการค้าขนส่งออกทางแม่น้ำโขงและการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และอำเภอเชียงของจะพัฒนาเป็นเมืองโลจิสติกส์และบริการขนส่ง รองรับนำเข้าส่งออกตามเส้นทาง R3A โดยมีศูนย์กระจายสินค้าและระบบการขนส่งที่หลากหลาย (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย : ออนไลน์)

ผู้ประกอบการค้าชายแดนอำเภอแม่สาย เชียงแสน และเชียงของ จังหวัดเชียงรายทั้งหมดที่ขึ้นทะเบียนกับศูนย์ส่งเสริมการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านจังหวัดเชียงราย สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย มีจำนวน 65 ราย (ศูนย์ส่งเสริมการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านจังหวัดเชียงราย สำนักงานพาณิชย์จังหวัด, 2557 : ออนไลน์) ประกอบธุรกิจ ขายสินค้าทั้งค้าส่งและค้าปลีก และทั้งขายสดและขายเชื่อ โดยสินค้าที่ขายทั้งหมดซื้อจากผู้ผลิตในประเทศไทย

การประกอบกิจการให้อยู่รอด เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และสอดคล้องกับการพัฒนาจังหวัด จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ใช้ในการวางแผน จัดองค์กร สั่งการและจูงใจ ควบคุมและประเมินผล และตัดสินใจ ทำการค้า ขนส่งและกระจายสินค้า และการจ้างแรงงาน ระบบสารสนเทศทางการบัญชีเป็นการนำนโยบาย ทรัพยากรมนุษย์และเทคโนโลยีสารสนเทศ มาประกอบกัน เป็นระบบที่เก็บบันทึกรายงานที่เกิดขึ้นของธุรกิจ

ไม่ว่าจะเป็นการรับ-จ่าย การผลิต การจ้างงานและจ่ายค่าจ้าง การจัดหาเงินและจ่ายชำระ หรืออาจกล่าวได้ว่า ระบบสารสนเทศทางการบัญชีเป็นระบบที่บันทึกการดำเนินธุรกิจ 5 วงจร คือ วงจรรายจ่าย วงจรการผลิต วงจรทรัพยากรมนุษย์ วงจรรายรับ และวงจรการเงิน (เศรษฐพงศ์ มะถีสวรรณ, 2553 : ออนไลน์) ทั้งนี้ข้อมูลที่เก็บบันทึกจะถูกประมวลผลให้ได้สารสนเทศที่มีประโยชน์ต่อการวางแผน การสั่งการและการควบคุม รวมทั้งแสดงการควบคุมสินทรัพย์ให้มั่นใจว่า ข้อมูลที่ได้มานั้นถูกต้องและเชื่อถือได้

จากเหตุผลที่กล่าวข้างต้น จึงเป็นเหตุให้ผู้ศึกษามีความสนใจศึกษาถึงความต้องการของผู้ประกอบการค้าชายแดนจังหวัดเชียงรายต่อการใช้สารสนเทศทางการบัญชี เพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการจัดเตรียมสารสนเทศทางการบัญชีให้เหมาะสมในการบริหารจัดการธุรกิจการค้าชายแดน และเป็นข้อมูลสนับสนุนแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการค้าชายแดนต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความต้องการของผู้ประกอบการค้าชายแดนจังหวัดเชียงรายต่อการใช้สารสนเทศทางการบัญชี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบความต้องการของผู้ประกอบการค้าชายแดนจังหวัดเชียงรายต่อการใช้สารสนเทศทางการบัญชี
2. สามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางจัดเตรียมสารสนเทศทางการบัญชีให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการค้าชายแดน
3. เพื่อให้สารสนเทศจากผลการศึกษาและข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการค้าชายแดน

นิยามศัพท์

สารสนเทศทางการบัญชี หมายถึง รายงานทางการเงินและรายงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจการค้า 4 วงจร คือ วงจรรายจ่าย วงจรทรัพยากรมนุษย์ วงจรรายรับ และวงจรการเงิน

ผู้ประกอบการค้าชายแดน จังหวัดเชียงราย หมายถึง นิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจการค้าชายแดน
อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน และอำเภอเชียงของ ที่ขึ้นทะเบียนกับศูนย์ส่งเสริมการค้าชายแดนกับ
ประเทศเพื่อนบ้านจังหวัดเชียงราย สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย
ความต้องการ หมายถึง ความอยากได้ใคร่ได้ หรือประสงค์จะได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546 : 436)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved